

Prædiken til 24. søndag efter trinitatis

Joh. 5, 17-29

Domme sætter skel. Dommen afgør, hvad der er rigtigt og forkert; hvem der er skyldig, og hvem der er uskyldig. Og den sætter skel mellem før og nu. Dommen sætter skel mellem fortid og fremtid fordi den – i det nu afgørelsen træffes – skiller fortiden fra, så det ikke længere er fortidens virkelighed, der gælder, men fremtidens. Når forbryderen har fået sin straf og udstået den, så er han ikke længere en forbryder. Det er kun os, der med vores nussede moralisering af juraen dvæler ved fortidens synder, og som i vores mediestimulerede 'retsfølelse' besidder et krænkelseredskab, der er stort nok til, at 'det er ligegodt for galt', at 'forbrydere' går frit omkring på gaden. Vi kan ikke affinde os med, at de *har* sonet deres skyld ved at have udstået deres straf og derfor ikke længere *er* forbrydere.

Dommen sætter virkelig skel. Ja, dommens skel sætter en ny virkelighed. Og der er ingen vej tilbage til den gamle virkelighed. Dommen er frisættende, fordi den befrier fra det, der var. Dommen, den juridiske dom, er frisættende. Også selv om den for en stund kan indebære fængsling af en skyldig. Der er imidlertid andre domme, som ikke er frisættende, men som binder til den gamle

virkelighed. Det gælder ofte vores moralske domme. Når vi fordømmer en handling, kalder vi den der har udført handlingen tilbage på hans skyld, ja, vi forkaster måske ikke alene handlingen, men også personen som har udført den. Den moralske dom kan være hård, og der kræves sædvanligvis fyldestgørende skyldsbekendelser, hvis misdæderen skal løslades fra moralismens stærkt bevogtede fængsel. For den moralske straf går ud på, at han må lære at forstå, at ikke alene hans handling, men tilmed hans person er forkastelig – inden der eventuelt kan blive tale om, at han bliver taget til nåde. Sådan pendler den moralske dom frem og tilbage over skellet til fortiden. Skylden kommer aldrig rigtig ud af verden. Den gamle virkelighed følger med som en skygge.

Hvordan kommer vi fri af den? Det er lige ved, at man fristes til at foreslå, at vi burde ordne vores moralske mellemværender ved hjælp af juraen. Så kunne der vel blive sat klare skel, og der kunne afsiges ægte frikendelser. Så kunne den forplumrede moralisering af vores indbyrdes liv måske gennemstrømmes af juraens mere friske luft. Men det går jo ikke. Man kan ikke lovgive for alting – selv om man til tider kan få det ind-

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 486. 119. årgang
November 2018
ISSN 0901-2214

tryk, og selv om advokaterne trænger sig ind i de mest intime sprækker af vores privatliv. Der er væsentlige sider af menneskeligt samliv, der ikke lader sig indbringe for de juridiske domstole.

I filmen *Hvid jæger, sort hjerte* siger Clint Eastwood: "It's not a *crime* killing an elephant. It's much bigger than that: It's a *sin* killing an elephant". Det er ikke en forbrydelse at dræbe en elefant, det er en synd. I helt grundlæggende forstand er det ikke brud på straffeloven. Men synden adskiller os fra hinanden, fra os selv, adskiller os fra verden, fra Gud. Er der nogen domstol, som kan befri os fra det? Er der nogen dommer, som er i stand til at ophæve disse adskillelser? Fælde en dom, som sætter et skel, der fjerner disse adskillelser, så virkeligheden bliver ny?

Ja, det er der. Det er verdensdommen. Den kristne forestilling om at der fældes en alt-overgribende dom, som gør en ende på den gamle verden for at lade en ny verden opstå, denne forestilling er næret af håbet om, at mennesket ikke skal forblive fange af moralismernes klamme indelukke, af sine *egne* domme, af synden.

I dagens evangelium siges det meget klart, hvem der fælder verdensdommen: "Faderen dømmer ingen, men hele dommen har han overdraget til Sønnen" – *hele* dommen, verdensdommen. "Han har givet ham magt til at holde dom, fordi han er Menneskesøn". Hvorfor overdrager faderen dette hverv til sønnen? Hvorfor eksekverer han den ikke selv? For det må da stå i hans magt. Ja, men det undlader han altså. Igen: hvorfor?

Fordi menneskene *kun* er faderens skabnin-

ger, mens sønnen er en af deres egne. I forhold til faderen er der en afstand, som ikke er der i menneskets forhold til sønnen. I dåben er vi Jesu brødre og søstre. Ved nadveren er vi hans venner. Vi er skabt af faderen. Men sønnen, som kender vores liv ved selv at have levet det, forløser og frelser os. Det er, hvad han befæster med verdensdommen.

Der er dog stadig dem, der mener, at faderen ikke har givet myndigheden til at fælde verdensdommen fra sig. Det er dem, der mener, at det skabte liv må være den ufravigelige målestok for enhver vurdering. De faste værdier som skaberens aldrig er sen til at gøre gældende. Alt det der er, som det altid har været. Det ægte. Det autentiske. Det som alle andre og alt andet må leve op til, hvis det skal være noget værd. Men det er terror. Det er lidt som at være sammen med mennesker, der altid vil sige sandheden og være autentiske.

Men vores skabelsesværdi er stærkt faldende. Vi er efterhånden kommet meget langt bort fra vores oprindelse, og det naturlige er for længst gradbøjet i alle mulige konstruktioner. Skaberens dom over dette frafald ville ikke være til at bære. Den ville kun være en dom, som dømte, at dette alt andet end ægte liv, som vi lever, ikke er værd at leve. En dom afsagt i sikker afstand fra det, den dømmer.

Det er så også, hvad kritikken af vores almindelige livsforsøg tager sigte mod: at der var engang, hvor alting var meget bedre, og hvis det igen skal blive det, så er der brug for en oprustning af de gamle værdier. Det står skidt til med de ældre, men det står

endnu værre til med de unge, som er endnu længere borte fra de oprindelige værdier, og hvad skal det hele ikke ende med?

Sådan lyder konservatismernes faderdomme. De er strenge, fordi de fældes fra et op-højet sted, fra idealernes himmel, på sikker afstand af vores grumsede liv. Disse domme finder altid deres talsmænd og -kvinder, og de har ikke svært ved at finde stof til deres fordømmelser.

Netop her er det så, vi skal lytte til evangeliet: "Faderen dømmer ingen, men hele dommen har han overdraget Sønnen". "Han har givet ham magt til at holde dom, fordi han er Menneskesøn". Netop her antager dommen en anden form. For sønnen sidder ikke fast i sadlen på idealets høje hest og dømmer sine undersætter og deres handlinger. Sønnen er som dem, han dømmer; han er menneskenes broder, deres ven, for han er Gud, som er blevet menneske, det menneske som er Gud. Han, gudmennesket og menneskesønnen, er menneskets forløser, dets frelser. Hans dom lyder på frifindelse, for han kender af erfaring menneskets synd, som han har overvundet.

Denne dom, sønnens dom, er fra nu af *hele* dommen, som faderen har overdraget ham. Sønnens dom er verdensdommen, dommen over vores verden og over alle de sår, vi har tilføjet den. Sønnens dom sætter dét skel, som annullerer alle de skel, vi har sat. Alt det hvormed vi skiller os fra hinanden, fra os selv, fra vores verden, fra Gud – alle disse skel skiller sønnens dom os af med. Han op-hæver dem – han som med sin død på korset er vores frelser, annulleringen af alle adskillelser, negationen af alt det negative.

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

Korset. Med sin død har han dræbt døden. Det er det evige liv, som han selv siger: ”Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den, der hører mit ord og tror ham, som har sendt mig, *har* evigt liv og kommer ikke for dommen, men *er* gået over fra døden til livet”.

Dette er så klart som dagen. Det er frisættende som den juridiske dom, der tilvejebringer en ny virkelighed, en ny verden. Denne sønnedom er en dom over det syndige ved vores moralismer, en dom over vores moralske domme. Han véd, hvad han taler om, for han har selv levet under disse domme, og det var også vores moralske domme, der slog ham ihjel.

Sønnen fælder ikke sin verdensdom som faderen ville have gjort det: Han *sidd*er ikke ophøjet og uanfægtet på sin trone, når han dømmes. Men – som det hedder i trosbekendelsen – han var ”siddende ved Gud faders, den almægtiges, højre hånd, *hvorfra* han skal *komme* at dømme levende og døde”. Han sidder der ikke. Han kommer *derfra*.

Nu er han kommet. Til os. Som en af os. Vores broder, vores ven. Hans dom er den rene og skære frifindelse. Og hans nåde er aldrig større, end når han som nu løser os fra den elendighed, som vores egen synd har beredt os.

Der er elendigheder, ulykker, lidelser, som overgår os og får vores verden til at gå under, uden at vi nogensinde kan få svar på ’hvorfor’. Men der er også de elendigheder, ulykker og lidelser, som vi selv er skyld i; de verdensundergange vi bereder os selv. Faderdommen vil altid sige, at ’det er du jo selv skyld i, så det kan hverken jeg eller nogen anden tage ansvar for’.

Men sønnens dom vil lyde anderledes: Du forskanser dig i din elendighed, du har selv nedkaldt ulykken over dit hoved, og du er selv skyld i de lidelser, du har bragt dig i ved at tilføje andre endnu større lidelser. Det véd jeg, siger sønnen. Men ikke engang dét, som du selv har haft ansvar for, og som du selv er skyld i, ikke engang dét skal du undgælde for. Også dét vil jeg tage fra dig. Også det vil jeg befri dig fra. For selv de onde skal opstå til dom, frifindelsesdommen. Det lyder helt urimeligt. Det krænker vores retsfølelse, det krænker vores begreber om retfærdighed, det krænker vores moralske sans. Men verdensdommen siger ganske enkelt: Det gamle *er* ikke mere; dets skygge er bortvejret, og vi lever i den nye virkelighed. Der er sat et skel. Et skel der annullerer alle de skel, vi sætter. Et skel der fører os over fra døden til livet.

Der er intet at frygte. Der er ingen vej tilbage til konservatismernes faderdomme. For ”Faderen dømmes ingen, men *hele* dommen har han overdraget til Sønnen”. ”Og han har givet ham magt til at holde dom, fordi han er Menneskesøn”. Vores elendige liv, vores inkompetente liv, vores ulykkelige liv, vores lidelsesfyldte liv – alt dette oprejser Gud ved sin søn, han som træder over på den anden side af skellet, over til os, og som dermed gør vores liv helt.

Guds søn indfører vores liv, hele vores liv, i Guds liv. Verdensdommens dag er i dag – der er *intet* at frygte, men *alt* at håbe. For vi *er* gået over fra døden til livet, det nye liv, det evige liv.

Niels Grønkjær

Vartov og Københavns valgmenigheder

Salmer:

733, 300, 263, 274, 387, 279